

TOIMINTAKERTOMUS 2014

Siemenpuu-säätiö on 15 suomalaisen kehitys- ja ympäristöjärjestön vuonna 1998 perustama säätiö, joka rahoittaa kehitysmaiden järjestöjen ympäristöhankkeita. Rahoitustoiminta alkoi vuonna 2002. Tuetuissa hankkeissa korostuu ympäristöteeman ohella myös yhteisöjen voimallistaminen ja ihmisten oma vastuu ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien menettelytapojen luomisessa ja kansalaisyhteiskunnan rakentamisessa. Säätiö saa rahoituksensa ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista.

Säätiön rahoitustoiminta kohdistuu pääosin kahdeksaan teemallisesti ja/tai alueellisesti rajattuun ns. yhteistyöohjelmaan, joiden lisäksi tuetaan yksittäisiä hankkeita muissa vaihtuvissa teemoissa. Vuonna 2014 käsiteltiin näistä yhteistyöohjelmista tulevien hankehakemusten lisäksi erityisesti Väli-Amerikasta ja Afrikasta identifioitujen tahojen hakemuksia. Pääosa vuonna 2014 maksetusta hanketuesta kohdistui jo vuonna 2013 tai aiemmin rahoituspäätöksen saaneille hankkeille.

1. Indonesiassa tuetaan metsien ja turvemaiden suojelua ja kestäväää käyttöä edistäviä hankkeita Sumatran, Kalimantanin, Jaavan ja Sulawesin saarilla. Tuen painopiste on Sumatran saarella. Tuella edistetään paikallisyhteisöjen demokraattisia mahdollisuuksia osallistua metsien ekosysteemien käyttöön ja suojeluun kestävästi omista kulttuurisista lähtökohdistaan käsin. Tavoitteena on paikallisyhteisöjen aito osallisuus metsäluonnonvarojen koskevassa päätöksenteossa. Vuoden aikana tehtiin kuusi uutta hanketukipäätöstä sekä päätös ohjelman koordinaatiotuesta vuosille 2015-2016. Toukokuussa 2014 järjestettiin kahdeksas Indonesiassa rahoitettujen hankkeiden kumppanitapaaminen.

2. Intiassa tuetaan alkuperäiskansojen (adivasit) metsäyhteisöjen oikeuksia kestävään elämäntapansa ja ympäristönsä suojelemiseksi. Yhteistyökumppanina on National Adivasi Alliance (NAA) -verkosto, jossa on adivasijärjestöjä seitsemästä osavaltiosta. Vuoden aikana tehtiin tätä ohjelmaa koskien vain kaksi uutta hanketukipäätöstä. Toinen hanke liittyi temaattisesti kaskiviljelijäyhteisöjen oikeuksiin ja toinen adivasiensa edunvalvontaan vuoden 2014 lokakuun Hudhud-hirmumyrskyn jälleenrakennustoimissa. Muilta osin NAA-verkoston 15 jäsenjärjestön kolmivuotiset hankkeet jatkuivat vuonna 2013 hyväksytyjen hanketukipäätösten pohjalta. Samoin jatkuivat myös uutena yhteistyönmuotona 2013 aloitetut kolme alueellista kolmivuotista yhteistyöhanketta ja kolme kolmivuotista hanketta teemayhteistyöstä. Kaksi alueellisista yhteistyöhankkeista sisälsi myös temaattisia ulottuvuuksia. Yhteistyöhankkeissa tarkasteltavina olivat seuraavat teemat: pienmetsätuotteiden yhteisöoikeudet, yhteisöjen oikeudet bambun hyödyntämisessä toimeentulon lähteenä, perinnetieto ja -parannus sekä yhteisömetsähallinnan oikeudet ja rakenteet. Vuoden 2013 lopulla aloitettua kaskiviljelyn tarkastelua yhteisöoikeudellisista ja ympäristöllisistä näkökulmista ei saatu päätökseen, se työ jatkuu vuonna 2015.

3. Intian Tamil Nadussa Siemenpuun tavoitteena on vahvistaa perinteisiä ekologisesti ja toimeentulollisesti kestäviä toimeentulomuotoja osavaltion kuivuudesta kärsivillä viljelytasangoilla sekä rannikkoalueilla. Ohjelman puitteissa tuetaan järjestöjen yksittäisiä hankkeita, mutta niistä muotoutuu verkostoitunut kokonaisuus. Siemenpuun kumppaneina on seitsemän järjestöä tai järjestöverkostoa. Vuoden aikana tehtiin yksi uusi hanketukipäätös; kaikkiaan vuoden 2014 lopussa oli meneillään seitsemän vuoden 2015 loppuun jatkuvaa hanketta sekä ohjelman teemoja yhdistävä selvityshanke koskien perinteisten yhteisöjen asemaa ja oikeuksia Tamil Nadussa. Vuoden aikana tehtiin myös tukipäätös 9 kuukauden mittaisesta koordinaatiohankkeesta.

4. Intiassa ja Nepalissa tuetaan ekologisen demokratian aktivisti- ja tutkijaverkoston South Asian Dialogues on Ecological Democracy (SADED), joka edistää marginalisoitujen ryhmien osallistumismahdollisuuksia luonnonvarojen koskevassa päätöksenteossa. Toiminnoissaan SADED keskittyy erityisesti ruokaturva- ja ilmastokysymyksiin sekä paikallisautonomian edistämiseen Hind Swaraj -toimintaryhmien kautta. Nykyiset kaksi hanketta ovat alkaneet vuonna 2012 ja jatkuu vuoden 2015 puolelle. Vuonna 2014 järjestettiin Siemenpuun toimesta Himalaja-päivä syyskuussa 2014. Tämän puitteissa saatiin myös näkyvyyttä sille työlle, jota SADEDin puitteissa tehdään Himalajan vuoristoon, sekä sen ympäristöön ja luonnonvarojen hallintaan liittyen. Himalaja-päivä järjestettiin yhteistyössä Turun yliopiston maantieteen ja geologian laitoksen kanssa.

5. Malissa tuetaan Sikasson läänissä kylätason toimijoiden omaa ympäristötoimintaa, pienhankkeita ja kapasiteetin kasvattamista sekä vuosittaista kansallista ympäristöfoorumia; yhteistyökumppanina on Mali Folkecenter - Nyetaa -järjestö (MFC-Nyetaa). Toiminta on keskittynyt kolmeen paikalliseen osaamiskeskukseen, joissa kerätään ja välitetään maaseudun ympäristötyön parhaita käytäntöjä ja opastetaan sekä mahdollistetaan vertaisoppimista kestävässä elinkeinossa. Nykyinen hankekausi kattaa vuodet 2012-2014.

6. Mekongin alueella Kaakkois-Aasiassa yhteistyökumppanina on Mekong Energy and Ecology Network, johon kuuluu kolmisenkymmentä järjestöä ja tutkimuslaitosta kaikista Mekongin alueen maista. MEE Net ajaa kestävästä hajautettuihin ja uusiutuviin energiamuotoihin sekä realistisiin energiasuunnitelmiin perustuvaa energiapolitiikkaa. Nykyinen hankekausi kattaa vuodet 2012-2014 ja sen loppuraportti valmistuu alkuvuodesta 2015. MEE Netin kanssa käytyjen ohjelmaneuvottelujen jälkeen Siemenpuun hallitus päätti lokakuussa 2014 pyytää MEE Netiltä uuden kaksivuotisen hakemuksen, jossa tavoitteena on uusien maakohtaisten verkostollisten toimintatapojen kehittäminen.

7. Latinalaisen Amerikan ohjelmassa tuetaan pienviljelijöiden oikeuksia ja ruokaomavaraisuutta, maatalouden biodiversiteettiä, kestävästä metsienkäyttöä ja metsävarojen paikallista hallintaa erityisesti tiedottamisen ja vaikuttamistyön keinoin. Keskiössä ovat paikallisyhteisöistä nousseet aloitteet, alueellisten toimijoiden verkostoituminen ja avoimen yhteiskunnallisen keskustelun lisääminen. Yhteistyökumppaneina on neljä verkostoa: World Rainforest Movement (WRM), Acción por la Biodiversidad, Latinalaisen Amerikan Maan ystävät (ATALC) ja Brazilian Amazonian Aliança dos Povos da Floresta (jonka muodostavat alkuperäiskansojen järjestö COIAB, keräilijäyhteisöjen järjestö CNS ja Amazonian kansalaisjärjestöjen kattojärjestö GTA). Vuonna 2014 ohjelmassa tehtiin kolme uutta hanketukipäätöstä.

8. Globaali dialogi -ohjelmassa tuetaan vuoropuhelua hyvästä ja oikeudenmukaisesta elämästä ilman maapallon resurssien ylikuluttamista. Keskiössä ovat paikallisyhteisöjen omat, kestävät vaihtoehdot ja toiminta elinehtojensa parantamiseksi. Yhteisöt saavat maidensa ja metsiensä puolustamiseen voimaa globaalista yhteistoiminnasta sekä kohtaamisista eri tasoilla. Vuonna 2014 ohjelmassa tehtiin 8 tukipäätöstä sekä paikallisyhteisöjen että kansainvälisten verkostojen hankkeista Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Ohjelmassa tuettavien toimijoiden välisen keskustelun toteuttamistapaa suunniteltiin erityisesti Global Forest Coalition -verkoston kanssa.

Yhteistyöohjelmien ulkopuolisia rahoituspäätöksiä tehtiin vuonna 2014 yhteensä 17 kappaletta. Kaikkiaan vuoden aikana tehtiin yhteistyöohjelmien koordinaatiohankkeet mukaan lukien 39 hankerahoitus-päätöstä, yhteensä 1 361 260 € arvosta. Säätiön ja ulkoministeriön rahoitussopimuksen mukaisesti hankerahoituspäätöksistä alistettiin ulkoministeriön hyväksyttäväksi yksi yli 60 000 € hanke: Jikalahari 14016AAS *Improving forest management in Riau through CBFM and law enforcement*, 342 000 € / 3 vuotta.

Vuoden aikana päättyi 33 hanketta ja 2 hankkeen tuki keskeytettiin väliraporttivaiheeseen sekä yhden hankkeen vuonna 2013 tehty tukipäätös peruttiin. Lisäksi yksi yli kolme vuotta kestänyt takaisinperintäprosessi päätettiin ilman tulosta ja kirjattiin päättyneeksi. Vuoden lopussa 31.12.2014

meneillään oli 100 hanketta 28 maassa. Näistä pääosa (70 kpl) oli yhteistyöohjelmien hankkeita.

Tiedotushankkeessa toimitettiin Siemenpuun viidettä teemakirjaa jossa teemana paikallisyhteisöjen tarinat. Kirjan julkistetaan vuoden 2015 puolella. Tiedotustoiminnassa satsattiin myös aiempaa enemmän vuoden 2014 Maailma kylässä –tapahtumaan, johon tuotettiin taideinstallaatio ja lukuisia keskustelutilaisuuksia tilaisuuteen kutsuttujen kumppaneiden ja suomalaisten ympäristötoimijoiden välillä.

Vuoden aikana valmistui Mekongin yhteistyöohjelman evaluointi. Evaluaation mukaan MEE Net on ainoana alueellisena energiakysymyksiin keskittyvänä järjestöverkostona tehnyt urauurtavaa työtä tutkimus-, tiedotus- ja kapasiteetin vahvistustyössä. Evaluaatio suositti tuen jatkamista MEE Netille järjestöjen vaikuttamistyön parantamiseksi Mekongin alueella, joskin verkoston toiminta ja työn painotukset kaipaavat tarkennuksia.

Seurantamatkoja tehtiin kaikkiin kahdeksaan yhteistyöohjelmaan liittyen.

Siemenpuun toimiston vakituisten henkilökunnan määrä oli 6 henkilöä. Henkilökuntaa vahvisti vuonna 2014 kaksi määräaikaista koordinaattoria ja Maailma kylässä –tapahtumakoordinaattori, sekä palkkioperustaisia projektihenkilöitä erityisesti tiedotushankkeissa.

Hallituksen (9 varsinaista jäsentä ja heidän varajäsenensä) ja valtuuskunnan (16 varsinaista jäsentä ja heidän varajäsenensä) lisäksi säätiön piirissä toimi yhteistyöohjelmiin ja tiedotushankkeeseen liittyvät luottamushenkilöiden ja muiden vapaaehtoisten asiantuntijoiden muodostamat työryhmät: Indonesia-ryhmä, NAA-ryhmä, SADED-ryhmä, Tamil Nadu-ryhmä, Latalalaisen Amerikan ryhmä, Mali-ryhmä, Mekong-ryhmä, Globaali dialogi-ryhmä sekä viestintäryhmä. Siemenpuun toiminnassa niin luottamushenkilöiden kuin vapaaehtoisten panos oli ja on erittäin merkittävä.

Sääntömuutosehdotus, joka jätettiin Patentti- ja rekisterihallituksen käsittelyyn lokakuussa 2012 on edelleen käsittelyssä. Muutosesitystä pitänee vuoden 2015 aikana muokata myös tulevaa säätiölain uudistusta silmällä pitäen.

Siemenpuu tekee läheistä yhteistyötä Abilis- ja KIOS-säätiöiden kanssa hankehallinnon sekä hallinnon kehittämisen. Säätiöt sekä Vammaiskumppanuus ry jakavat yhteiset toimitilat (Lintulahdenkatu 10, Helsinki).

Säätiön taloutta on hoidettu vakaasti harjoittaen tarkoituksenmukaista säästäväisyyttä ja säätiön varat on sijoitettu säätiölain edellyttämällä tavalla. Toiminnan rahoitus on saatu ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston myöntämistä rahoitussopimuksen 2013-2015 mukaisista määrärahoista, joista vuodelle 2014 kohdistui 2 000 000 €. Lisäksi edelliseltä vuodelta siirtyi tukea käytettäväksi vuodelle 2014 yhteensä 318 868,12 €. UM:n tuesta vuonna 2014 tehdyt tukimaksatukset kehitysmaihin olivat yhteensä 1 566 378 € (hankemaksatuksiin ja yhteistyöohjelmien koordinointiin). Hanketuen palautuksia oli 20 051 €. Näiden lisäksi tiedotushankkeeseen käytettiin UM:n tukea 38 515,24 €. Vuodelle 2015 siirtyvää tukea on 180 009,85 €. Tilikauden tulos oli 651 € alijäämäinen.

Tilintarkastajina toimivat Raimo Hakola HTM (varahenkilönä Anssi Pietiläinen HTM) ja Kristian Seemer HTM (varalla Kari Mikkola HTM). Taloushallinnossa on käytössä sähköinen taloushallinnon järjestelmä Netvisor ja kirjanpito toimistona Tilipiste .

Vuoden 2015 aikana säätiön toiminta tulee pysymään pääosin ennallaan. Hankerahoituksen painopisteenä ovat yhteistyöohjelma-alueet. Ulkomministeriön kanssa 7.2.2013 solmitun kolmivuotisen rahoitussopimuksen mukaan valtionapu vuodelle 2015 on 2 100 000 €.